

Kiruna kommun Kommunfullmäktige

Revisorernas redogörelse för år 2020

Den årliga grundläggande granskningen av **styrelsens och nämndernas ansvarsutövande** har genomförts genom att löpande under året följa nämndernas verksamhet bl.a. via protokoll samt i samband med granskningen av delårsrapport och årsredovisning. Bedömning av ansvarsutövandet har skett dels utifrån en översiktlig protokoll- och dokumentationsgranskning med ett antal sk kontrollmoment, dels utifrån diskussion med respektive nämnd/styrelse.

Kommunfullmäktige antog en kommunövergripande inriktning för år 2020/2021 utifrån sex perspektiv med målinriktningar, vilka börjat tillämpas under året. Bedömningen är att målarbetet inom kommunen behöver fortsätta att utvecklas eftersom uppföljningen visar att det finns svårigheter att utvärdera måluppfyllelse då underlag saknas alternativt att målen inte är tillräckligt uppföljningsbara.

Kommunstyrelsen och miljö- och byggnämnden kan delvis verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt. Vi noterar dock att kommunstyrelsen inte antagit några egna mål för styrelsens verksamhet utan att arbete och uppföljning skett i förhållande till kommunfullmäktiges målinriktning för perioden 2020-2021. Överförmyndarnämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. För kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden är det ej möjligt att bedöma ändamålsenlighet då nämnden inte redogör för om målen är uppfyllda eller ej i årsredovisningen.

Vidare visar granskningen att kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden, miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden i rimlig grad kan verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Socialnämnden kan delvis verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Kultur- och utbildningsnämnden, miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2020. Kommunstyrelsen och socialnämnden kan delvis verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig.

Vår bedömning är att **E-nämnden** har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Resultatet av de **fördjupade granskningar** vi genomfört visar bland annat följande:

- I granskningen av **kommunens ekonomistyrning med fokus på budgetprocessen** är vår sammanfattande revisionella bedömning att kommunstyrelsen **ej säkerställt** att kommunens budgetprocess är helt ändamålsenlig och effektiv.

Vår bedömning baseras i huvudsak på följande:

- Kommunstyrelsen har inte berett budgeten i tillräcklig omfattning inför kommunfullmäktiges beslut om budget i november år 2019, särskilt avser detta beredningsprocessen kopplat till nämnderna.
 - Den sena budgetprocessen har resulterat i att socialnämnden samt kultur- och utbildningsnämnden beslutat om driftbudgetarna först i februari och mars år 2020. Detta medför risker kopplat till den ekonomiska styrningen, då beslut om åtgärder tas i sent skede och därmed inte får full effekt under år 2020.
 - Det interna budgetarbetet inom kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden är inte tillräckligt ändamålsenligt.
 - Beslut om mål och verksamhetsplan för år 2020 har ej beslutats i samband med beslut om budget. Detta är enligt vår bedömning ej ändamålsenligt då det bör finnas en tydlig koppling mellan de ekonomiska förutsättningarna och de mål och uppdrag som åvilar respektive nämnd.
 - Nämnderna gick med 25,5 mnkr i underskott år 2019. Arbetet med en ekonomi i balans behöver stärkas ytterligare samt budgeten som styrinstrument.
 - Kommunens budgeterade resultat för år 2020 lever ej upp till kommunens resultatmål om 2 %.
- I granskningen av **kommunens digitaliseringsarbete** är den sammanfattande revisionella bedömning att kommunstyrelsen **delvis säkerställt** att arbetet med digitalisering sker på ett ändamålsenligt sätt.

Vår bedömning baseras i huvudsak på följande:

- Digitaliseringsstrategi samt fastställda mål finns upprättade. Vår bedömning är att effekterna av att kommunens e-styrgrupp inte bedrivit ett aktivt arbete under en längre period inneburit att efterlevnaden av de mål som finns fastställda inom området ej heller har skett enhetligt inom styrelsens, nämndernas och bolagens verksamheter.
 - Roller och ansvar på en övergripande nivå finns beskrivet i styrande dokumentation. Roller och ansvar upplevs till övervägande del som tydliga.
 - Styrande dokumentation inom området saknas samt att den nuvarande kompetensförsörjningen i låg utsträckning bedöms vara tillräcklig inom området.
 - Systematisk uppföljning och utvärdering av kommunens digitaliseringsarbete kan inte styrkas inom ramen för granskningen.
- I granskningen av **kommunens och de kommunala bolagens hållbarhetsarbete med särskilt fokus på miljö och klimatarbete** är den sammanfattande revisionella bedömning att kommunstyrelsen och styrelsen i Kirunabostäder AB **inte helt** bedrivit en ändamålsenlig styrning av kommunens respektive bolagets hållbarhetsarbete. För Tekniska Verken i Kiruna AB är vår samlade bedömning att bolaget **i allt väsentligt** bedrivit en ändamålsenlig styrning av bolagets hållbarhetsarbete.

Vi är kritiska mot att kommunen och Kirunabostäder AB inte tydligt definierat vad hållbarhet och hållbar utveckling innebär för kommunen respektive bolaget samt att det saknas en tydlig planering. Vi är tillika kritiska till att kommunen och Kirunabostäder AB inte har en systematisk uppföljning avseende hållbarhetsarbetet.

- I granskning av kommunens **interna kontroll i hantering av bisysslor** är den sammanfattande revisionella bedömning att kommunstyrelsen **inte säkerställt** en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor.

Bedömningen grundar sig på följande huvudsakliga iakttagelser:

- Kommunen har i dagsläget ingen aktuell riktlinje för hantering av bisysslor, däremot finns information om bisysslor och hanteringen av dessa i chefshandbok samt för anställda på intranätet.
 - Vi konstaterar att endast 5 av 30 stickprov är helt godkända i vår stickprovskontroll och att blanketter om anmälan av bisyssla saknas i 20 av 30 stickprov. Detta indikerar på bristande efterlevnad av kommunens gällande rutin för anställdas bisysslor.
 - Vi har inte kunnat identifiera några förtroendskadliga utbetalningar. I de fall anställd i kommunen har haft ett aktivt engagemang hos leverantören så kan vi se att denne inte stått som kommunens referens på fakturan eller har attesterat fakturan. Däremot noterar vi att blanketter om anmälan av bisyssla saknas i samtliga fem stickprov. Det indikerar att arbetsgivaren inte haft kännedom om dessa bisysslor vilket ökar risken för att förtroendskadliga utbetalningar skulle kunna göras utan att upptäckas. Kommunen gör inga egna kontroller av att utbetalning inte sker till företag eller organisation där den anställda har kopplingar eller ett aktivt engagemang i ledande befattning.
 - Vad gäller förtroendevalda har vi inte identifierat några förtroendskadliga utbetalningar kopplat till förtroendevaldas engagemang hos kommunens leverantörer.
 - Vi konstaterar att det i dagsläget inte finns några kontrollmoment eller systematiska uppföljningar avseende hanteringen av bisysslor.
- I uppföljande granskning av **kommunens ekonomistyrning samt upphandlingsverksamhet** är den sammanfattande bedömning att kommunstyrelsen **inte helt säkerställt** att det vidtagits tillräckliga åtgärder med anledning påvisade brister samt lämnade rekommendationer. Revisionen riktar kritik mot kommunstyrelsen med anledning av att det inte vidtagits tillräckligt med åtgärder avseende kommunens upphandlingsverksamhet.

När det gäller kommunens ekonomistyrning med fokus på budgetprocessen har kommunstyrelsen beslutat om åtgärder och dessa har i delar genomförts per 2021-01-31. De kvarstående delarna beskrivs genomföras under år 2021. Detta i huvudsak som en del i kommunens ordinarie budgetprocess inför år 2022. Kommunen har tidigare lagt budgetprocessen, vilket innebär att kommunfullmäktige beslutar om budget i juni. Inför år 2020 införs en ny resursfördelningsmodell samtidigt som det pågår ett aktivt arbete med att utveckla kommunens målarbete.

När det gäller kommunens upphandlingsverksamhet har kommunstyrelsen beslutat om åtgärder. Kommunens utvecklingsarbete avseende upphandlingsverksamheten beskrivs dock inte ha kunnat bedrivas i önskvärd omfattning under år 2020. Arbetet har i begränsad omfattning påbörjats och merparten av arbetet återstår att genomföra under år 2021.

- I granskning av kommunstyrelsens **styrning och uppföljning av investeringar** är den sammanfattande revisionella bedömningen att kommunstyrelsens styrning och uppföljning av investeringar **inte är tillräcklig**. Revisionen riktar allvarlig kritik mot kommunstyrelsen med anledning av bristerna i styrning och uppföljning av kommunens investeringar.

Kommunens investeringsprocess är reglerad i *Riktlinjer för investering och anläggning (2018)*. Vidare är investeringsprocessen för enskilda fastighetsinvesteringsprojekt beskriven i *Riktlinjer för byggande av kommunala verksamhetslokaler (2018)*. Vi bedömer att det finns behov av att anpassa dessa riktlinjer utifrån i kommunen genomförd omorganisation samt att i delar förtydliga roller och ansvar i investeringsprocessen.

Vi bedömer att vid tid för granskning så är kommunens investeringsprocess inte tillräckligt förankrad och känd. Vår granskning visar att det finns flera brister i efterlevnad av beslutade riktlinjer och rutiner. Detta har även identifierats av kommunstyrelsen under år 2020, vilket föranlett att kommunstyrelsen tagit aktiva beslut under år 2020 i syfte att komma tillrätta med identifierade brister.

När det gäller den löpande uppföljningen av kommunens investeringsprojekt är vår bedömning att det under år 2020 inte skett en tillräckligt frekvent och omfattande uppföljning av kommunens investeringsverksamhet till kommunstyrelsen. I den ekonomiska uppföljningen till kommunstyrelsen redovisas utfall och budget, det saknas dock en återrapporering av bedömda slutprognoser för aktuella investeringsprojekt, vilket är en brist. Vi noterar vidare att det inte beslutats om några internkontrollmoment kopplat till investeringar i internkontrollplanen för år 2020.

Vi ser positivt på att kommunstyrelsen under året har identifierat brister i investeringsprocessen samt vidtagit åtgärder i syfte att förbättra kontroll och uppföljning. Kommunstyrelsen har uppdragit till kommunledningsförvaltningen att kontinuerligt återrapporera alla stora byggprojekt till kommunstyrelsens arbetsutskott. Det är vår bedömning att denna uppföljning även ska innefatta kommunstyrelsen.

- Kommunrevisionen har även genomfört en förstudie i form av **mindre granskningsinsatser** gällande kommunens borgensåtagande för bostadsrättsföreningar, föreningsbidrag, stadsomvandling och kommunens styrande dokument. Förstudie har renderat i beslut om att göra en fördjupad granskning av stadsomvandlingen.
- Granskningen av **kommunens delårsrapport 2020**. I kommunallagen (2017:725) 16 § 2 stycket framgår att styrelsen inom två månader efter utgången av den period av räkenskapsåret som delårsrapporten omfattar ska överlämna delårsrapporten till fullmäktige och revisorer. I likhet med föregående år har kommunstyrelsen ej överlämnat rapporten inom lagstadgad tid till fullmäktige. Den version som distribuerades till kommunstyrelsen var inte fullständig och har kompletterats inför beslut i kommunfullmäktige. Enligt vår uppfattning ger det inte tillfredsställande förutsättningar varken för beslutsprocessen eller för revisorernas granskning. Vi riktar allvarlig kritik mot kommunstyrelsen med anledning av detta.

Det prognostiserade resultatet per helår, exklusive stadsomvandlingen, uppgår till 8,0 mnkr vilket är 18 mnkr bättre än budgeterat. Årsprognosen inklusive stadsomvandlingen uppgår till 176,4 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas för år 2020.

Vi bedömer att det prognostiserade resultatet är delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020.

Vi kan inte bedöma, utifrån delårsrapportens återrapporering, om verksamhetens prognostiserade utfall är förenligt med de av fullmäktige fastställda verksamhetsmässiga målen i budget 2020.

- Granskningen av **årsredovisningen 2020** visar att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vidare att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapporering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020. Vi konstaterar att verksamhetsmålen inte är fullt ut mätbara. Grundat på vår granskning av årsredovisningen återrapporering har det dock inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2020. Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2020. Styrelsens sammanfattande bedömning är att målen till övervägande del har uppnåtts men att förbättringsarbete kvarstår.

Till revisionsberättelsen har fogats en förteckning över de sakkunnigas revisionsrapporter (vilka löpande under året har delgetts fullmäktige) liksom granskningsrapporter och revisionsberättelser gällande de kommunala företagen.

Granskning av delårsrapport 2020

Kiruna kommun

Conny Erkheikki

Elin Johansson

Översiktlig granskning

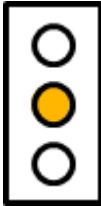
Innehållsförteckning

Inledning	3
lakttagelser och bedömningar	4
Bedömningar utifrån kontrollmål	6

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer översiktligt granskat kommunens delårsrapport för perioden 2020-01-01 – 2020-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2020.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning per revisionsfråga:

Revisionsfråga	Kommentar	
Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?	Uppfyllt	
Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?	Finansiella mål delvis uppfyllda. Verksamhetsmål kan ej bedömas.	

Inledning

Bakgrund

Fullmäktige ska behandla minst en delårsrapport per år. I samband med fullmäktiges behandling av delårsrapporten ska även revisorerna bedöma resultatet i delårsrapporten. Denna granskning utgör underlag för det utlåtande som revisorerna ska lämna till fullmäktige.

Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret och den ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång.

Revisionsobjekt är styrelsen som är ansvarig för delårsrapportens upprättande. Vårt ansvar är att granska delårsrapporten utifrån god sed.

Syfte och Revisionsfrågor

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Avgränsning och Metod

Granskningen av delårsrapporten omfattar:

- Översiktlig granskning av den finansiella delen av delårsrapporten per 2020-08-31,
- Förvaltningsberättelsens innehåll,
- Hur kommunen redovisar hur väl det prognostiserade resultatet är förenligt med målen för god ekonomisk hushållning (finansiella och verksamhetsmässiga mål).

Granskningen utgår från Vägledning 4, Granskning av delårsrapport, utgiven av Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen sker genom analytisk granskning och intervjuer med nyckelpersoner som är ansvariga för delårsrapportens upprättande.

En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt ISA och god redovisningssed i övrigt har. Detta PM är skrivet i avvikelseform och omfattar våra mest väsentliga iakttagelser och bedömningar.

Den granskade delårsrapporten fastställdes av kommunstyrelsen 2020-11-02 och fullmäktige behandlar delårsrapporten 2020-11-23.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

Iakttagelser och bedömningar

Lagens krav och god redovisningssed

Iakttagelser

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – augusti. Resultatet för perioden uppgår till 178,8 mnkr. Färdigställandet av delårsrapporten har dragit ut på tiden och kommunstyrelsen har inte behandlat delårsrapporten i enlighet med i kommunallagen fastslagen tidpunkt. Den version som distribuerades till kommunstyrelsen var inte fullständig och har kompletterats inför beslut i kommunfullmäktige.

Skatter och bidrag är för högt upptagna med 22,4 mnkr per 2020-08-31. I prognosen för helår är dessa dock rätt periodiserade.

Eftersökta Coronamedel från staten har ej tagits med vare sig i resultatet per 2020-08-31 eller i prognosen för helår. Bedömt belopp är 12 mnkr i ökad intäkt både för perioden och för helårsprognosen.

Bedömning

Iakttagelserna ovan ger ett sammantaget periodiseringsfel om 10,4 mnkr. Detta belopp påverkar inte enligt vår bedömning den rättvisande bilden av resultat och ställning i kommunen.

Styrelsen har ej överlämnat rapporten inom lagstadgad tid till fullmäktige. Den version som distribuerades till kommunstyrelsen var inte fullständig och har kompletterats inför beslut i kommunfullmäktige. Enligt vår uppfattning ger det inte tillfredsställande förutsättningar varken för beslutsprocessen eller för revisorernas granskning. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att säkerställa att en kvalitetssäkrad delårsrapport överlämnas till kommunstyrelse respektive revisorer i god tid innan beslut respektive granskning samt att säkerställa att delårsrapport överlämnas inom lagstadgad tid till kommunfullmäktige.

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten för 2020-08-31 inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas för år 2020.

God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt mål perioden innehållande ett antal finansiella mål och verksamhetsmål.

lakttagelser

Mål

Inför år 2020 har fullmäktige beslutat om långsiktiga mål för god ekonomisk hushållning. Det är sex finansiella mål samt sex målinriktningar kopplat till sex övergripande perspektiv (Medborgaren, Medarbetaren, Stadsomvandling, Näringsliv och utveckling, Ekonomi, Intern effektivitet).

I delårsrapporten görs en avstämning mot årsprognosen avseende kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2020, däremot görs ingen avstämning gentemot de verksamhetsmässiga mål som fastställs i budget 2020.

Av redovisningen framgår att bedömningen är att fem av sex av de finansiella målen prognostiseras att uppfyllas. Det mål som inte prognostiseras att inte uppfyllas är målet avseende att samtliga nämnder ska ha en budget i balans.

Det görs ingen översiktlig bedömning av sex verksamhetsmålen. Däremot görs en bedömning av hur stor andel av nämndernas mål som uppnåtts under året. Bedömningen är att 29 % av målen bedöms uppfyllas, 54 % delvis medan 14 % ej bedöms uppfyllas. Utifrån detta görs bedömningen att kommunen har en godtagbar god ekonomisk hushållning.

Bedömning

Grundat på vår översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att det prognostiserade resultatet för de finansiella målen inte skulle vara delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020. Vi bedömer dock att kommunen behöver se över bedömningen av det finansiella målet om att *Resultatet ska uppgå till minst två procent av skatter och statsbidrag varje år och under en treårsperiod ska det ansamlade resultatet uppgå till minst 3 %*. Detta utifrån att bedömning av måluppfyllelse i delårsrapporten görs utifrån kommunens resultat inkluderande stadsomvandlingen.

Grundat på vår översiktliga granskning av delårsrapportens återrapportering anser vi det vara svårt att utifrån den information som lämnats i delårsrapporten bedöma huruvida måluppfyllelsen av verksamhetsmålen är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen. I delårsrapporten görs ingen uppföljning av de övergripande perspektiven och de enskilda målinriktningarna. I delårsrapporten anges att kommunens mål för god ekonomi sammantaget bedöms vara godtagbar. Det är dock inget vi utifrån given information i delårsrapporten kan verifiera.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen behöver säkerställa att en uppföljning och bedömning görs avseende de av kommunfullmäktige fastställda verksamhetsmässiga målen.
- Kommunstyrelsen bör exkludera skadeståndsansättningen avseende stadsomvandlingen vid bedömning av det finansiella målet om att *Resultatet ska uppgå till minst två procent av skatter och statsbidrag varje år och under en treårsperiod ska det ansamlade resultatet uppgå till minst 3 %*.
- Kommunstyrelsen behöver säkerställa att en kvalitetssäkrad delårsrapport överlämnas till kommunstyrelse respektive revisorer i god tid innan beslut respektive granskning.
- Kommunstyrelsen behöver säkerställa att delårsrapport överlämnas inom lagstadgad tid till kommunfullmäktige.

2020-11-10

Kristian Damlin
Uppdragsledare

Conny Erkheikki
Granskningsansvarig

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Kiruna kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplanen. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.